

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta
torstai 2.10.2025 klo 12.00

ASIA: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (HE 99/2025 vp)

ASIAANTUNTIJALOUSUNTO

Osastopäällikkö Juha Savolainen
Kehityspoliittinen osasto
Ulkoministeriö
keo-01@gov.fi

1) Kehitysyhteistyömäärärahojen kokonaisuus valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2026

Ulkoministeriön hallinnoimaan **varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 457 miljoonaa euroa sekä 164 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia**, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2026 jälkeisille vuosille. Määrärahassa on huomioitu hallituskauden sopeutukset, mukaan lukien keväällä 2025 päätetyn mukaisesti 50 miljoonan euron säästö sekä hallituksen syksyn budjettiriihessä päättämä 20 miljoonan euron uusi säästö siten, että säästö ei kohdennu kotimaisille kansalaisjärjestöille.

Demokratia- ja oikeusvaltiotuki -momentin 2,9 miljoonan euron määräraha ehdotetaan yhdistettäväksi varsinaisen kehitysyhteistyön momenttiin osana valtionavustusten keskittämistoimia ulkoministeriössä.

Kehittyvien maiden tukemista **laina- ja sijoitusmuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella** ehdotetaan jatkettavaksi 70 miljoonalla eurolla. **Finnfundin pääoman korottamiseen** ehdotetaan 5 miljoonaa euroa.

Tuki Ukrainalle -momentille ehdotetaan 57 miljoonan euron määrärahaa sekä 40 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa ja humanitaarisen avun saaja.

24.90.67 on uusi **humanitaarisen katastrofiavun momentti**, johon ehdotetaan myönnettäväksi 30 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytetään Suomen osallistumiseen humanitaaristen järjestöjen hallinnoimiin maailmanlaajuisiin ja maakohtaisiin humanitaarisen avun rahastoihin. Määrärahaa käytetään julkisen kehitysyhteistyön (Official Development Assistance, ODA) kriteerien mukaisesti. Humanitaarinen katastrofiapu ohjataan YK-järjestöjen, kansainvälisen Punaisen Ristin ja Puolikuun liikkeen kautta. **Määrärahasta 5 miljoonaa euroa kohdennetaan Palestiinalaisalueelle (Gaza).**

Ulkoministeriön budjetoitavissa olevaan julkiseen kehitysyhteistyöhön (ODA) esitetään yhteensä noin **618 miljoonaa euroa** (ks. tarkemmin PPT-esitys, dia 5). **Kokonaisuudessaan Suomen julkisen**

kehitysyhteistyön arvioidaan olevan 1,034 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,35 % bruttokansantulosta. Vähiten kehittyneiden maiden osuuden arvioidaan vuonna 2026 olevan noin 0,10 % BKT:stä.

2) Moderni, kokonaisvaltaisempi kehityspolitiikka

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko antavat yhdessä vahvan, yhtenäisen viestin kehityspolitiikan roolista ulkopolitiikassa. Suomen kehityspolitiikka **perustuu YK:ssa yhteisesti sovittuihin kestävän kehityksen tavoitteisiin.** Kehitysyhteistyön painopisteet ovat naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen sekä koulutus ja ilmastotoimet. Suomi toimii pitkäjänteiseen ja vahvaan arvopohjaan nojaten.

Suomen tavoitteena on rakentaa kehittyvien maiden kanssa **tasavertaisia ja kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen.** Suhteita tarkastellaan aiempaa kokonaisvaltaisemmin ja samalla tuodaan esiin suomalaista toimijuutta ja lisäarvoa. Tavoitteena on lisätä yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja -rahoitukseen sekä vahvistaa kehittyvien maiden omaa tulopohjaa. Kehitysyhteistyö on aina ollut osa Suomen kokonaisvaltaisia maasuhteita. Ulkosuhteiden työkaluna se on käytössä peräti 3/4 maailman maista.

Kehitysyhteistyön **jatkuvuutta toteutetaan keskeisten kumppanien kautta.** Merkittävä osa Suomen kehitysyhteistyön määrärahoista kohdennetaan yleistukena YK:n kehitysjärjestöille sekä kansainvälisen humanitaarisen järjestelmän kautta haavoittuvimpien auttamista painottaen. Tuki näille järjestöille merkitsee myös tukea kansainväliselle sääntöpohjaiselle järjestelmälle ja Suomen mahdollisuutta vaikuttaa, miltä arvopohjalta järjestelmä toimii. Lisäksi tuki kansainvälisille kehitysrahastoille sekä suomalaisille kansalaisjärjestöille kohdistuu merkittävässä määrin köyhimpiin maihin. Tehtyjen sopeutusten valossa näiden **keskitettyjen rahoituspanostusten strateginen merkitys kasvaa.**

Maatasolla Suomi edistää myös kehitys- ja vientirahoituksen koordinoitua käyttöä, ja kansallisesti yhteistyön tulee olla saumatonta ulkoministeriön ja muiden Team Finland -toimijoiden kesken yrityskentän osallistamiseksi.

3) Kansainvälisen kehitysyhteistyön murros

Kansalliset voimavarat ja poliittinen sekä talouden vakaus ovat aina muodostaneet perustan maiden kestävälle kehitykselle. **Kehitysyhteistyö on parhaimmillaankin vain kansallisia toimia tukeva voimavara.** Juuri nyt päällä oleva kriittinen muutos on, että Yhdysvaltain ja muiden perinteisten rahoittajamaiden leikkausten myötä jopa 1/3 kansainvälisestä kehitysyhteistyörahoituksesta katoaa vain muutaman vuoden sisällä. Muutos horjuttaa YK:n kehitysjärjestelmää, ja OECD:ssa puhutaan jo kansainvälisen kehitysyhteistyön murroksesta.

Kehittyvät maat olisi nähtävä entistä vahvemmin kestävän kehityksensä keskiössä, ja ulkoiset rahoittajat ei niinkään avunantajina, vaan enemmänkin kauppa- ja investointikumppaneina. Myös kehitysyhteistyö olisi nähtävä sinä mitä se on, **kansainvälisen yhteistyön välineenä**, jota käytetään lukuiseen eri kohteisiin: muun muassa YK:n kehitysjärjestelmän ja kehitysrahoituslaitosten rahoituspohjana, ilmastorahoitukseen, avustuksina kansalais- ja muille järjestöille, osatukena yritysten kv. liike- ja investointitoiminnalle.

Globaalin etelän maat tiedostavat muutoksen. Samalla useilla niistä on huolia, joiden kuulemiseen on syytä panostaa. Etenkin vähiten kehittyneissä maissa sekä hauraissa saarivaltioissa kehitysyhteistyön keinoin voidaan usein merkittävällä tavoin tukea maiden kansallisia kehitystoimia. Lisäksi kriisien uhrin tarvitsevat jatkossakin humanitaarista apua. Apu näille on tärkeää myös luottamuksen säilyttämiseksi kansainvälisessä yhteisössä.

Edellä mainitut hallituksen selonteot antavat hyvät ohjat navigoida murroksessa. Suomi tekee kehitysyhteistyötä **strategisesti, yksityistä rahoitusta vivuttaen ja suomalaisia toimijoita osallistaen**. Samalla Suomi kantaa osuutensa vähiten kehittyneiden maiden tukemiseksi muun muassa yllä mainittujen kanavien kautta.

Liite: PPT-esitys Kehitysyhteistyömäärärahojen tilannekuva